

Estudi de la FCONGP **La Pau en la educació per a la ciutadania**

L'estudi que ha elaborat la Federació Catalana d'ONG per la Pau, es centra en el tractament que fan els llibres de secundària d'educació per a la ciutadania de les temàtiques de Pau. Aquest estudi ha comptat amb la participació de cinc membres d'entitats federades com Justícia i Pau, la Fundació per la Pau, el Grup d'Educació per la Pau i la UNIPAU, Universitat Internacional de la Pau de Sant Cugat del Vallès.

L'estudi pren partit en el procés de socialització per valors que encoratgin el canvi social i personal. Qüestiona el propi procés d'aprenentatge allunyant-se de la concepció tradicional de l'ensenyament i vol veure que cal entendre l'acte educatiu com un procés actiu - creatiu en què l'alumnat és agent viu de transformació.

El seu èmfasi el posa tant en la violència directa com en l'estructural i cultural, i promou formes d'organització no autoritàries, que motivin la capacitat crítica, la desobediència, el propi desenvolupament. En relació a això, també fa coincidir el que i el com. Es tracta d'arribar a continguts diferents a través de mitjans alternatius, remarquant el conflicte i de l'aprenentatge de la seva resolució no violenta com un punt central. L'educació per la pau és partidària d'una metodologia socioafectiva perquè entén que només allò que es viu es pot aprendre. A més dels jocs que afavoreixen aquest tipus d'experiència i vivència i de les dinàmiques participatives, aquesta metodologia compta amb el suport de tècniques de visualització com els jocs de rol i de simulació, el teatre, els titelles, etc.

S'han establert alguns dels indicadors per reflexionar sobre els conceptes de pau, violència i conflicte, els quals han estat avaluats d'una forma transversal a partir de dinàmiques, exercicis i base teòrica amb l'anàlisi comparativa de diverses editorials que s'analitzaran.

Fer l'estudi de la Pau en l'Educació per a la ciutadania comporta acompanyar-lo necessàriament d'una acció pràctica, d'una acció encaminada a decidir entre tothom el model educatiu que es vol. Un compromís que permeti caminar cap a una educació inclusiva, entesa com aquella en la qual s'ofereix a tots els infants i joves, sense distinció de la discapacitat, cultura o qualsevol altra diferència.

L'estudi posa tanta atenció al currículum explícit com al currículum ocult, és a dir, a la forma d'organitzar la vida a l'escola. Aquesta ha de ser coherent amb els continguts i els valors que es volen transmetre. Creiem que sempre s'educa amb una sèrie de valors, que es poden compartir o no, però que s'han de fer explícits. Com se sap, el fet d'haver d'enfrontar-se dia a dia i durant una sèrie d'anys a les expectatives i rutines institucionals de l'escola suposa un ensenyament i un aprenentatge tàctic de normes, valors, hàbits i disposicions. La convivència, la participació, l'empatia, la solidaritat i altres valors alternatius s'han de viure amb l'exemple.

Els indicadors que s'han establert i que han servit per conduir tot l'anàlisi dels llibres de 3er d'ESO d'Educació per a la ciutadania han estat:

1. Fer referència de forma implícita o explícita als tres tipus de violència. La violència directa, l'estructural i la cultural (conceptes de Johan Galtung).
2. Introduir el concepte de cultura de violència.

3. Diferenciar entre els conceptes de violència i agressivitat, i de violència i conflicte.
 4. Fer referència a les estratègies i a la història de la noviolència i la diferència amb la noviolència (ve del concepte gandhià, Ahimsa, que significa actitud de lluita i de transformació social sense l'ús de la violència).
 5. Recollir estratègies de desobediència civil i fomentar l'obediència crítica entre l'alumnat.
 6. Introduir el concepte de "Pau Positiva" (idees de procés i justícia de Johan Galtung).
 7. Fer referència a la importància de treballar per a una cultura de pau.
 8. Incorporar una perspectiva positiva del conflicte.
 9. Veure com es planteja la Resolució de conflictes. Si es centra en els situacions de crisi o les causes).
 10. Sobre la Metodologia i a partir de les activitats, comprovar si afavoreix o no un enfocament socioafectiu i un aprenentatge cooperatiu).
- La Federació Catalana d'ONG de Pau aplega entitats que des de diverses perspectives treballen per prevenir la violència, eradicar la cultura de guerra i fomentar una cultura de pau basada en la tolerància, la convivència, el diàleg i la solidaritat entre altres valors.

A mode de conclusions, s'exposa que hi ha una manca d'un marc conceptual compartit, és a dir, que no es disposa de codis comuns i això pot provocar mals enteses; que cal insistir en la formació prèvia del professorat per garantir l'efectivitat dels materials que siguin inclusius i transformadors; que els materials didàctics es veuen millorables des d'una perspectiva de pau positiva; manca la incorporació transversal d'una perspectiva de gènere; que segons el principi de coherència cal potenciar la metodologia socioafectiva en l'aprenentatge i que les situacions de pau i de violència(no tant de conflicte), el seu anàlisi, és ben lluny de les aules i del centres escolars i valdria la pena a partir dels cercles més propers de l'alumnat introduir, apropar aquests conceptes.